

Atanazy Bardzki.

Dochodzenie w drodze sądowej wynagrodzenia za szkody i straty, mogące wyniknąć dla obywateli polskich przy zastosowaniu i wykonaniu regulujących obrót ziemią dekretu, ustaw i rozporządzenia o reformie rolnej.

1. Pod przewidzianemi w art. 98 konstytucji Rz-tej Polskiej (ustawa z d. 17/III 1921 r. D. U. Nr. 44 p. 267) „krzywdami i stratami, dochodzenia których na drodze sądowej nie może zamykać obywatelowi polskiemu żadna ustawa, a również i pod „szkodami”, o których mówi art. 121 tejże konstytucji, rozumieć, między innymi, należy i te krzywdy, straty i szkody, które obywatelom wyrządziły organy władzy państwowej przez działalność urzędową, niezgodną z prawem i obowiązkami służby, choćby działalność ta wyraziła się w decyzjach i orzeczeniach, ulegających zaskarżeniu do władzy przełożonej w drodze administracyjnej.

2. Odpowiedzialność za tego rodzaju szkody, krzywdy i straty, w myśl tegoż art. 121, ponosi państwo solidarnie z winnymi organami; a pod skargą przeciw państwu i urzędnikom, o której mówi tenże art. (121), rozumieć należy nie co innego, a skargę (akcję) powodowa cywilną, wniesioną do sądu, z prawem przeprowadzenia procesu w trzech instancjach sądowych.

3. Wobec przytoczonych danych (a zwłaszcza wobec treści art. 1797 u. p. c.) do tylko co omawianych krzywd, szkód i strat odnieść należy i te, jakie obywatelom mogłyby być wyrządzone rozporządzeniami, decyzjami i orzeczeniami organów Urzędów Ziemskich (Dekr. Rady Reg. Kr. Pol. 11/X 1918 r. D. P. Nr. 11 p. 22) przy przeprowadzaniu i wykonywaniu przez nie uchwalonych 10/VII 1919 r. przez Sejm, regulujących obrót ziemią, zasad reformy rolnej, a także ustawy z d. 6 i 15 VII 1920 r. o organizacji urzędów ziemskich i o wykonaniu reformy rolnej (D. U. Nr. 70, p. 461, 462) i wreszcie wydanego przez Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego 12/X 1921 r. do 1-ej z tych ustaw (poz. 461) rozporządzenia wykonawczego

{D. U. 1921 r. Nr. 85, p. 616), mające swoim przedmiotem: 1) zezwolenie na zawarcie umów o przeniesienie prawa własności nieruchomości ziemskich (D. U. 1919 r. Nr. 73, p. 428, art. 1, 3, 9, i 1921 r. Nr. 85 p. 616 § 26.) 2) przyznanie majątku za podlegający przymusowemu wykupowi (D. U. 1920. Nr. 70, poz. 461, art. 16b i poz. 462 art. 1, 2), 3) oznaczenie obszaru ziemi, mającego być pozostawionym właścicielowi i oszacowanie obszaru, podlegającego wykupowi (D. U. 1920, Nr. 70, p. 462, art. 10), 4) ustanowienie kolejności porządku wykupu oddzielnych majątków (D. U. 1920, Nr. 70, p. 462, art. 3), 5) ustalenie, jakie części majątku mają wejść w skład wykupywanego obszaru, a jakie mają zostać u właściciela (D. U. 1920, Nr. 70, p. 462, art. 11), 6) ustalenie sumy wykupu (D. U. 1920, Nr. 70, p. 462, art. 12, 16) i 7) oznaczenie kwoty ewentualnej odpłaty za prawo rzeczowe używania i użytkowania, a także za inne ciężary i służebności gruntowe i kwoty odszkodowania dzierżawców (D. U. 1920, p. 462, art. 17).

4. Poszukiwanie wynagrodzenia za tylko co wyliczone szkody i straty może być przedmiotem akcji cywilnej w sądzie przeciw skarbowi państwa (art. 1, 1316—1336 i 1797 u. p. c.) i przeszkodą do przyznania własności takiego mianowicie trybu dochodzenia strat nie mogą służyć postanowienia: a) o udziale sędziów: sądu okręgowego — w posiedzeniach komisji ziemskiej okręgowej i sądu apelacyjnego — w posiedzeniach komisji ziemskiej głównej (D. U. 1920 r. Nr. 70, p. 416, art. 10, 17), b) o rozstrzygnięciu sprawy na skutek zażalenia przeciw orzeczeniu tej ostatniej (główniej) komisji, w porządku kasacyjnym przez Sąd Najwyższy (D. U. 1921 r. Nr. 85, p. 616 § 52) i c) o tem, że prawomocne orzeczenia komisji ziemskich mają znaczenie wyroków sądowych. (D. U. 1920 r. Nr. 70 poz. 461 art. 28.).

•